

5

AFSPRAKENKADER – GEBIEDSPROCES

10

“Productiewaterverwerking Schoonebeek ”

15

<datum>

20

Afsprakenkader Gebiedsproces Productiewaterverwerking Schoonebeek

Versie: Concept_03tc2

5 Datum : ~~26-oktober~~29 november 2022

1. Doel en tot stand komen van het Afsprakenkader

10 *Deze paragraaf gaat in op het doel en de totstandkoming van het afsprakenkader. Het schetst de aanleiding en achtergrond, de betrokken partijen en partners en het doorlopen proces. Ook wordt duidelijk gemaakt wat de status is en hoe partijen hier mee zullen omgaan.*

- 15 ■ Bij de oliewinning in Schoonebeek komt productiewater vrij. Onderzoek heeft laten zien dat de huidige wijze van verwerking, waterinjectie, de voorkeur heeft boven andere alternatieven. Doel van dit Afsprakenkader is dat voordat waterinjectie in het gasveld Schoonebeek, gelegen onder het olieveld en op ca. drie kilometer diepte, tot uitvoering kan komen om voorafgaand aan de verplaatsing van de productiewaterverwerkig naar de omgeving van Schoonebeek, eerst met een brede vertegenwoordiging van lokale en regionale belanghebbenden aanvullende afspraken worden gemaakte maken, die tegemoetkomen aan de zorgen en wensen vanuit de omgeving.
- 20 ■ Het Afsprakenkader is ook van toepassing op eventuele tussenfasen van het project, alvorens de definitieve variant voor de verwerking van het productiewater wordt uitgevoerd.
- Kernwoorden in dit gebiedsproces en de opvolging daarvan zijn: duidelijkheid (voor één uitleg vatbaar), transparant proces, open communicatie en waarborging van de afspraken..
- 25 ■ De brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bestaat uit: dorpsbelangen Schoonebeek, Industriekring Schoonebeek, Natuurvereniging Stroomdal, LTO afdeling Schoonebeek, een aantal individuele inwoners uit Schoonebeek en omliggende buurtschappen.
- De, gemeente Emmen, gemeente Coevorden, Provincie Drenthe en Waterschap Vechtstromen hebben de rol van toehoorder in het prces naar het uitwerken van het Afsprakenkader.
- 30 ■ Gestart onder regie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en vanaf december 2022 voorgezet door een onafhankelijk voorzitter, zijn een aantal bijeenkomsten georganiseerd onder de noemer Gebiedsproces Waterinjectie-Productiewaterverwerking Schoonebeek. Daarbij hebben de betrokken instanties en personen van gedachten gewisseld over de zorgen die er leven en zijn presentaties gegeven door experts met betrekking tot een aantal specifieke onderwerpen, zoals handhaving, waterbehandeling, schade en monitoring. Deze onderwerpen komen ook weer terug in dit
- 35 Afsprakenkader.
- Het Afsprakenkader is een zogenaamd 'levend document'; wat inhoudt dat op basis van voortschrijdend inzicht het Afsprakenkader kan worden aangepast en het document als zodanig – met instemming van de betrokken partijen - kan veranderen. Gedane toezeggingen en afspraken kunnen niet-alleen worden gewijzigd zonder-met unanieme instemming van de deelnemende partijen aan het Afsprakenkader.
- 40 ■ Uitgewerkt wordt hoe het Afsprakenkader geborgd kan worden bij een eventuele verkoop van de olieproductie faciliteiten en activiteiten.

2. Wettelijke afspraken – via de vergunningen - en de ELEMENT NL-gedragscode

Deze paragraaf gaat in op wettelijke afspraken en vergunningen die nodig en relevant zijn en welke bevoegde gezagen daarbij betrokken zijn.

- 5
- 10

15

20

25

30

35

40

 - Om het productiewater te mogen injecteren in de diepe ondergrond moeten diverse vergunningen worden aangevraagd en verleend. Voor de aanpassingen op de bestaande NAM locaties SCH313, SCH447 en/of SCH580 zal het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de benodigde omgevingsvergunningen verlenen om waterinjectie op deze locaties mogelijk te maken. Daarbij zal advies gevraagd worden van de decentrale overheden en SodM. Bij het verlenen van deze omgevingsvergunningen zullen diverse zaken beoordeeld worden zoals de effecten van de winning, veiligheid, milieubelasting, etc. Daarnaast zullen specifieke eisen opgenomen worden met betrekking tot periodieke monitorings en rapportageverplichtingen. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een waterinjectielocatie worden diverse onderdelen beschreven. Het betreft hier de milieuaspecten van de bovengrondse inrichting zoals geluid, emissies, energie, licht, maatregelen ter voorkoming van verontreinigingen. Naast deze bovengrondse milieueffecten worden in aan de aanvraag ook extra gegevens opgenomen over de injectie van het productiewater in het gasveld. Naast gegevens over de bovengrond en ondergrond wordt in de omgevingsvergunning ook beschreven hoe een injectieput wordt geboord. Deze informatie wordt ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. EZK zal de aanvraag voor advies uitzetten bij SodM en lagere overheden. Op basis van de ontvangen adviezen van al deze partijen stelt EZK een ontwerp-vergunning op die voor iedereen ter inzage wordt gelegd voor het geven van zienswijzen. Met behulp van deze zienswijzen kan EZK besluiten om de ontwerpvergunning op onderdelen aan te passen zodat daarna de definitieve omgevingsvergunning verleend kan worden. Hierop kunnen belanghebbenden bezwaar indienen.
 - Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) is als onafhankelijk toezichthouder op de delfstoffen- en energiewinning in Nederland, belast met het toezicht en handhaving op alle activiteiten van NAM die betrekking hebben op de oliewinning rond Schoonebeek en daarbij behorende waterinjectie.
 - Naast monitoring en inspecties van de putten, locaties en leidingen worden ook periodieke en of continue metingen in de brede omgeving verricht met betrekking tot bodemdaling en bodemtrillingen. Om de bodemdaling in kaart te brengen worden metingen verricht volgens het meetplan dat jaarlijks goedgekeurd wordt door het SodM. zal aangesloten worden op het meetnetwerk dat al bestaat voor de olie en gaswinning. De resultaten van deze metingen worden aan SodM gerapporteerd en tevens via SodM gepubliceerd op de website www.nlog.nl. Voor het meten van bodemtrillingen wordt gebruik gemaakt van een bestaand seismisch meetnetwerk van het KNMI. Het KNMI heeft verspreid in de regio diverse seismische meetstations staan die 24 uur per dag trillingen in de aardkorst meten. Op de website van het KNMI is alle informatie over deze meetstations te vinden. Meetresultaten worden direct getoond op de website van het KNMI (KNMI - Live seismogrammen).
 - De NAM zal de projectuitvoering doen conform de ELEMENT NL-gedragscode Kleine Velden. De NAM heeft op 7 september 2017 mede de “Gedragscode – gaswinning kleine velden” getekend. <https://www.elementnl.nl/actueel/gasproducenten-presenteren-gezamenlijke-afspraken-gedragscode-gaswinning-kleine-velden>. De gedragscode is opgesteld in nauw overleg met betrokkenen bij projecten

en geeft algemene richtlijnen voor het zorgvuldig betrekken van de omgeving bij olie en gasprojecten uit kleine velden op land. De sector geeft met deze gedragscode invulling aan de wens als betrokken, betrouwbare en benaderbare speler aanwezig te zijn in de omgeving. Dat willen ze onder andere bereiken door zoveel als mogelijk in samenspraak met de direct belanghebbenden hun projecten vorm te geven.

- In juli 2020 is de Commissie Mijnbouwschade in werking getreden. Deze Commissie Mijnbouwschade behandelt meldingen van schade aan gebouwen als gevolg van bodembeweging door aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van olie- en gaswinning uit of olie- en gasopslag in een klein veld <https://www.commissiemijnbouwschade.nl/> en per 1 november 2021 is ook de zoutwinning in Nederland toegevoegd onder deze commissie. [De Commissie Mijnbouwschade is een onafhankelijk instituut onder de vlag van het ministerie van Economische Zaken. De eventueel uit te keren schadevergoedingen komen op rekening van de uitvoerende partij, in dit geval de NAM.](#)
- Naast de wettelijke procesgang van de Commissie Mijnbouwschade, wordt de (juridische) mogelijkheid bestudeerd om de zogenaamde 'Limburgse methode' voor de omgeving Schoonebeek toe te passen, waarbij schades aan gebouwen direct gerepareerd worden door een uitvoeringsdienst.
- In afstemming met het ministerie van van Economische Zaken en Klimaat wordt nagegaan in hoeverre de gemaakte afspraken in het Afsprakenkader Schoonebeek onderdeel kunnen worden van de benodigde vergunningen voor de aan te passen verwerking van het productiewater.

AANVULLENDE AFSPRAKEN

In het gebiedsproces Aan de Ontzorgingstafel komt een aantal thema's naar voren waarover partijen het wenselijk vinden om nadere afspraken te maken. Deze afspraken zullen per thema worden uitgewerkt.

5 *Volgorde en thema-keuze zijn nog nader te bespreken en vast te stellen.*

3. Onafhankelijke Stichting “<naam>“

- Indien de oliewinning wordt hervat, wordt een onafhankelijke Stichting “<naam>“ opgericht.
- 10 ▪ Tot aan de oprichting van de stichting wordt [het Gebiedsproces de Ontzorgingstafel](#) in stand gehouden.
- De stichting vormt een afspiegeling van deelnemende partijen/organisaties aan het Gebiedsproces Schoonebeek.
- De stichting heeft als doelen:
 - 15 ○ Opkomen voor de belangen van de bewoners van Schoonebeek en omliggende buurtschappen in relatie tot de oliewinning en de daarbij horende waterinjectie.
 - Fungeren als klankbordgroep ten tijde van de voorbereidende projectuitvoering, als tijdens de olieproductie en de daarbij horende waterinjectie, richting de [gemeente\(n\)betrokken overheden](#) en de NAM.
 - Toezien op de naleving van het Afsprakenkader.
 - 20 ▪ Half-jaarlijks vindt een evaluatie van het Afsprakenkader plaats tussen de NAM (initiatiefnemer), Stichting “<naam>“, gemeente Emmen en Coevorden; eventueel aangevuld met andere overheden, ~~zoals het ministerie van EZK, dan wel organisaties; bijvoorbeeld SodM.~~
 - Aanvullend onderzoek / [ondersteuning expertise](#)
 - 25 ○ Als blijkt dat aanvullend onderzoek en/of expertise [nodig en of gewenst is, voor een effectieve dialoog tussen de stichting i.o en NAM en dit naar oordeel van beide partijen bijdraagt aan de ontzorging bij de oliewinning van de regio, waarbij NAM redelijkheid en billijkheid zal betrachten in dat oordeel en qua budget past binnen de daartoe te maken nadere afspraken, en het verzoek daartoe redelijk is wordt dan kan](#) dit met erkende instituten en/of experts [worden](#) besproken. In samenspraak met de belanghebbenden worden deze instituten en/of experts geselecteerd.
 - 30 ○ [Onderzoeken worden transparant uitgevoerd: belanghebbenden worden bij de opzet en de uitvoering van het onderzoek betrokken en tussentijds geïnformeerd. Ook worden de eventuele vervolgstappen gezamenlijk afgestemd.](#)
 - [Er is een mogelijkheid om verificaties te laten uitvoeren door een extern expert; bijvoorbeeld in relatie tot integriteitsonderzoeken aan installaties en pijpleidingen.](#)
 - 35 ▪ De stichting zal werken conform een nog nader op te stellen statuut; hierin zal o.a. het leden-aantal en de vertegenwoordigde belanghebbende organisaties worden vastgelegd, de bevoegdheden, overlegstructuren, etc.
 - De stichting wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter; welke unaniem is voorgedragen door haar leden.
 - 40 ▪ Om de stichting ‘tanden te geven’, zullen o.a. middelen (facilitair, financieel, etc.) door [de gemeente Emmen \(en evt. gemeente Coevorden\)](#)..... [<nader in te vullen aan door het Bestuurs Overleg>](#)

beschikbaar worden gesteld om de stichting op te richten, in stand te houden, voor communicatie-uitingen, externe onderzoeken, etc.

4. Monitoring

- 5 ~~▪ Ten behoeve van het bovenstaande onderwerp Monitoring wordt in het Ontzorgingsproces – voorafgaand aan de oprichting van een stichting - een ‘Monitoring en Evaluatieprogramma’ opgesteld, dat wordt afgestemd met de vertegenwoordiging van belanghebbenden aan de Ontzorgingstafel.~~
- Belanghebbenden hebben aangegeven dat zij inzicht moeten hebben in de volgende (mogelijke) effecten:
- 10 ○ Monitoringsparameters als opgenomen in Waterinjectie Management Plan (WMP) en het vergunningsplichtige Jaarrapport Waterinjectie:
- Samenstelling van het injectiewater (bemonsteringsrapportages)
 - Volumes waterinjecties
 - Druk-ontwikkelingen in de diepe ondergrond in het gasveld.
 - Reguliere integriteits-monitoring van de waterinjectie-putten; o.a.:
 - Wanddiktemetingen
 - Cementkwaliteit
- 15 ~~○ Onregelmatigheden / incidenten; bijv. lekkages, near misses, etc.~~
- 15 ~~○ Hotline voor klachten/melding incidenten onregelmatigheden~~
- 20 ○ De beweging van de bodem volgens het meetplan.
- De beweging van de gebouwen en bouwwerken.
- De eventuele schade aan gebouwen ten gevolge van oliewinning/waterinjectie/gaswinning in het gebied.
- Status van afgesloten putten
- 25 Onderstaande vier items (ook) onderdeel maken van het Communicatieprotocol; zie ook hoofdstuk 6: Communicatie en Overleg
- “een seintje krijgen van SodM wanneer er nieuwe publicaties zijn”; abonneren op SodM nieuws en mededelingen; <https://www.sodm.nl/abonneren/abonnementen?context=inschrijven-nieuws>
- 30 ~~○ Onregelmatigheden / incidenten; bijv. lekkages, near misses, etc.~~
- Eventuele onvoorziene en nog niet bekende omstandigheden ten tijde van het opstellen van dit Afsprakenkader
- Hotline voor klachten/melding incidenten onregelmatigheden
- 35 ~~— Ten behoeve van het bovenstaande wordt een Monitoring en Evaluatieprogramma opgesteld, dat wordt afgestemd met de vertegenwoordiging van belanghebbenden.~~
- Afsproken aanvullende meetmethoden worden zoveel als mogelijk door NAM opgenomen in het Meetplan Waterinjectie Management Plan. Daarmee wordt gegarandeerd dat het SodM ook structureel toezicht houdt op deze boven-wettelijke afgesproken meetmethoden en resultaten.

- Het Jaarrapport wordt als vergunningsverplichting voorgelegd aan de toezichthouder Staatstoezicht op de Mijnen.
- Jaarlijks inzicht in de peilbuizenbemonstering – uitgevoerd in opdracht van de NAM - rondom de NAM-locaties om eventuele effecten het grond- en oppervlaktewater te kunnen volgen.

5

4.1. **Bodemdaling - monitoring**

- Voor de beoogde waterinjectie wordt monitoring van bodembeweging in het surveillance activiteitenplan van het WMP opgenomen.
- Voor de gas- en oliewinning in het gebied wordt de bodembeweging gemonitord zoals beschreven in het meetplan, dat door NAM jaarlijks geactualiseerd wordt en beoordeeld door SodM. Volgens het actuele meetplan Zuidoost Drenthe wordt de bodembeweging gemonitord met de InSAR techniek en eens per 5 jaar gerapporteerd.

10

15

4.2. **Aardbevingen - monitoring**

- NAM zal in het geval van een aardbeving met betrekking tot het voortzetten van de oliewinning handelen conform het Seismisch Risico Beheersplan Schoonebeek, welke is afgestemd met SodM. De voornaamste maatregelen die staan beschreven in het Seismisch Risico Beheersplan.
- Bij een aardbeving met een magnitude van groter dan 3.0 op de schaal van Richter wordt de waterinjectie beëindigd in het betreffende veld.

20

4.3. **Gebouwopnamen – monitoring**

- Gebouwopnamen zijn ook onderdeel van de afspraken. In het verleden werd dit gezien als een mogelijkheid om de schade door aardbevingen duidelijk vast te stellen. Deze functie is met name door het gebruik van de versnellingsmeters minder noodzakelijk geworden, zoals ook door de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) wordt geadviseerd. De gebouwopnamen worden toch gedaan voor een select aantal nog nader te bepalen panden (bijvoorbeeld monumentale panden). De lijst met te onderzoeken panden wordt in overleg met de deelnemers aan de Ontzorgingstafel samengesteld, eventueel in samenspraak met een nog nader te bepalen onafhankelijk bedrijf; ruim voorafgaand voor aanvang van de productiewaterbehandeling in Schoonebeek.

25

30

35

4.4. **Mens en Milieu**

<nader in te vullen>

40

4.5. **Flora en Fauna**

<nader in te vullen; o.a. aandacht voor ecologische monitoring rondom de locaties gedurende de bedrijfsvoering van de olieproductie>

45

5. Voorkomen van overlast

- Effecten van oliewinning en waterinjectie – en hierbij behorende mitigerende maatregelen - naast eerder genoemde onderwerpen als aardbevingen en bodemdaling worden beschreven in de MER Beoordeling, welke onderdeel uitmaakt van de vergunningsprocedures.
- 5
- Tijdens de werkzaamheden door de NAM en hun aannemers worden er in overleg met de omgeving vooraf overlast beperkende maatregelen afgesproken. Hier gaat het dan vaak om de rijroutes van het vrachtverkeer, licht en geluidsoverlast.

10 6. Communicatie en Overleg

- De Stichting “<naam>” – of een werkgroep-vorm hieruit - zal ook fungeren als klankbordgroep in relatie tot de oliewinningsactiviteiten.
 - De stichting heeft regulier overleg met de gemeenten.
 - NAM houdt de stichting op de hoogte van de laatste en juiste informatie
 - 15 ○ Als er veranderingen in de voortgang of uitvoering optreden dan wordt dit actief gecommuniceerd vanuit de Klankbordgroep
 - Regulier communiceren over de meetresultaten.
 - Voor vragen of het delen van zorgen kan men tijdens kantooruren naar het NAM kantoor De Boô - gelegen aan Burgemeester Osselaan 12 te Schoonebeek.
- 20
- Hotline voor klachten, melding van incidenten en/of onregelmatigheden. Daarnaast kunnen klachten te allen tijde (ook buiten kantooruren) bij NAM worden gemeld via de website www.nam.nl; danwel telefonisch via de meldkamer: 0592- 369111.
 - NAM maakt gebruik van de Omgevingsapp waarin ook de omgeving Schoonebeek is opgenomen. Gebiedsbrede communicatie tijdens zowel de project- als de uitvoeringsfase zal plaatsvinden via deze Omgevingsapp. De app “*NAM Omgevingsapp*” is te downloaden voor iOS en android.
- 25
- In afstemming en nauwe samenwerking met de stichting wordt een Communicatieprotocol opgesteld door NAM; belangrijkste onderwerpen/afspraken in dit protocol omvatten in ieder geval:
 - Voor uitvoering van het project wordt een publieks-informatieboekje opgesteld over de oliewinning en de daarbij behorende waterbehandeling. Bij de opstelling wordt een
 - 30 vertegenwoordiging van de belanghebbenden betrokken.
 - Welke (meet)gegevens omtrent de oliewinning en waterbehandeling worden hoe en wanneer gedeeld met belanghebbenden.
 - Wijze van evaluatie van (meet)gegevens; door wie / hoe frequent / wat te doen bij onduidelijkheden / afwijkingen?
- 35

Dit afsprakenkader is tot stand gekomen met medewerking van:

Dorpsbelangen Schoonebeek, Industriekring Schoonebeek, Natuurvereniging Stroomdal, LTO afdeling Schoonebeek, een aantal individuele inwoners uit Schoonebeek en omliggende buurtschappen. Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, NAM bv en dhr./mevr. (onafhankelijk voorzitter).
Met daarbij als toehorende lokale en regionale overheden: gemeente Emmen, gemeente Coevorden, Provincie Drenthe, en Waterschap Vechtstromen; ~~Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, NAM bv en dhr./mevr. (onafhankelijk voorzitter).~~

Getekend op te *)

Dhr./Mevr. *
 Voorzitter Gebiedsproces Schoonebeek

Dhr. J. Atema
 Directeur NAM bv

*) Aanvullende ondertekening – ter ondersteuning en erkenning van het Gebiedsproces - kan plaatsvinden door de relevante bestuurspartijen (nog nader af te stemmen). De onafhankelijk voorzitter kan tekenen voor alle niet-overheid gerelateerde deelnemers voor instemming van het ‘levend document’ “Afsprakenkader – Gebiedsproces” als onderdeel van het Gebiedsproces Schoonebeek.